

## ПОГЛЕДЪ КЪМЪ НОВАТА РУСКА ЛИТЕРАТУРА

Дълго време въ единъ отъ литературнитъ ни седмичници („Литературенъ гласъ“) г. Д. Янакиевъ печати множество работи върху съ временната руска литература. Това бѣха ебити статии съ богати осведомителнѣ материаль — биографски и библиографски данни за авторитѣ на съвременното руско художествено слово и кратки литературни анализи на по-значителнитѣ произведения. Авторътъ на тѣзи статии е ималъ хубавия починъ да ги отпечати въ отдѣлна книга. Така се появи единъ обемистъ томъ подъ надсловъ „Съвременна руска литература“, издание на Гологановъ.

Авторътъ на тази книга не си е поставилъ за цель да прави всестраненъ анализъ на застъпенитѣ автори и произведения, нито да пише история на съвременната руска литература. За него е било ясно, че проявитѣ на тази литература сѣ достатъчно еднообразни, за да не намѣрятъ пълно отражение въ макаръ и обемистъ томъ, нито да бждатъ схванати и отразени въ пълнота само отъ единъ едничкъ изследовател. Нѣщо повече: поради редица причини той не е ималъ възможность да застъгне всички значителни писатели. Върху страницитѣ на книгата му не личатъ имената на белатристка като Павленко и поети като Жаровъ и Уткинъ. Авторътъ е ималъ по-скромна задача — да даде на българския читател, до колкото е възмож-

но при конкретнитѣ наши условия, повечет оотъ значителнитѣ имена на съвременната руска литература: да даде то цѣлостна представа за съвременната руска литература, за отдѣлнитѣ, застъпени въ книгата автори, и за главнитѣ литературни направления. И трѣбва да се признае, че той е изпълнилъ добре поставената си задача. Въ ржцетѣ на българския читател е неговата книга, отразила около сто имена на най-значителната съвременна литература, очертала въ общи линии значителнитѣ ѣ идейно творчески направления и нейния пжтъ отъ вчера къмъ днесъ.

„Никакви усилия, или пъкъ опитъ за усилия, пише г. Янакиевъ, не се правятъ отъ тѣхна страна (отъ страна на съветскитѣ писатели б. м. Б. Д.) за да се преиначатъ нѣщата и да се покажатъ въ по-друга удобна нѣкому свѣтлина. Действителността е дадена всестранно, като винаги се избѣгва каквато и да било преднамѣреностъ“ стр. (278). „Следъ революцията въ Русия, продължава авторътъ, у насъ започнаха да се култивиратъ всевъзможни легенди, както за политико-социалното положение на Съветската държава, така и за качеството на литературата на съветскитѣ народи. Тя била тенденциозна, антихудожествена, едномислена. Всичко това абсолютно не е вѣрно. Днесъ ху-

## ИДЕЯ ФИКСЪ

Разказъ отъ Каранъ

Лѣто, горещина.

Слънцето печеше, като да бѣше отворило всичкитѣ врати на своитѣ печи. Надъ Витоша не се виждаше никакво облаче — ни бѣло, ни черно, а небето си бѣше синьо, като прекарано съ голѣма четка.

Тъкмо бѣхъ седналъ въ градината на хладъ, когато нѣкой влѣзе презъ пжтната врата.

— Добъръ день, господине!

— Добъръ день! — отговорихъ и се загледахъ въ непознатия.

— Азъ искамъ да ви попитамъ за нѣщо . . .

— Моля.

Той прекрачи въ градината и дойде при менъ.

— Да ви се представя: Мисирковъ. Азъ съмъ поетъ.

— Много ми е приятно. Съ какво мога да ви бжда полезенъ, господинъ Мисирковъ?

— А, гледамъ го, току оглежда градината ми и по едно време заби погледа си въ дюлата.

— Казаха ми, че сте имали дюла . . .

— Да, имамъ — отговорихъ. — Ей я

тамъ, въ жгѣла.

— Много ми е драго. Та ето, значи, въпросътъ се отнася именно до дюлата.

— Искашъ да я опишешъ, или . . . ?

— Не, — да я изкопая.

Азъ изблещихъ очи.

— Да я изкопаете ли? Че защо? Дюли се продаватъ на пазаря, слава тебе Господи, колкото искате . . . Азъ не мога да се съглася . . .

— Не, не, — набързо ме прекъсна поетътъ. — Азъ не искамъ да я взема. Тя пакъ ще си остане въ васъ.

— Простете ми, азъ нищо не разбирамъ . . . Защо ви е тогава да я изкопавате?

Поетътъ извади кутия съ папириси и започна, като да разказваше добре заученъ урокъ.

— Видите ли, ще ви се види малко странно, — зная . . . Но свѣтътъ е така направенъ, че безъ странноститѣ не може. Азъ, както имахъ вече честта да ви се представя, съмъ поетъ. Вие, може би, сте слушали за менъ?

— Да . . . чувалъ съмъ.

## СЪВРЕМЕННИ ПЪСНИ

I

Хала сви надъ моята страна  
и проплака съ кървави сълзи,  
пламнаха въ дърветата клонати  
бомби, напоени съсъ бензинъ.

Виещи чудовища връхлитатъ  
градоветѣ,

бѣлитѣ села . . .

А сърцата тръпнатъ свити,  
сбърчени,

горятъ челата.

Кораби димятъ до небесата,  
почернѣло, Бѣлото море,  
ту разкипва,

брулено отъ вѣтъръ,  
ту притихне мрачно и замре.

Ти земя,

родино моя,

скжпа,

пакъ погребвашъ . . .

(Пакъ жестока данъ!)

Пакъ изригва кръвъ и лудо кжпе  
твоята снага необуздана.

А надежди грѣятъ

въвъ сърдцата:

— черно робство, ти ще изгоришъ!

Но,

дали въ лицата

съ кръвъ зацапани

ще познаемъ

роднитѣ сестри!

II

Ти не поглеждай

съ погледи небрежни

и не мечтай

за тихъ

семеенъ

жжтъ,

услушай се:

шумятъ

вълни наекени

и чуй —

тревожни дни

пълзятъ.

Не чакай,

не унивай

съ пѣсни тжжни,

навредъ треци,

навредъ

стенитѣ пукать, —

оглеждай се:

встрани,

наширь,

надлъжъ

и не отпускай

никога

юмрука си!

## СМЪРТНА ПРИСЖДА

Романъ отъ А. Гуляшки

Случайно ми попадна романа на А. Гуляшки „Смъртна присжда“. Не си спомнямъ нѣкой да е писалъ върху тази книга съ по-голѣма „безпристрастность“ отъ тая на г. Бадевъ, но тоя трудъ заслужава безспорно едно по-голѣмо внимание и по-сериозно отношение.

За да види, дали единъ писателъ е талантливъ или не, за опитния читателъ е достатъчно да прочете само една-две страници отъ произведението на неизвестния нему авторъ. А за да види дали му се е удало това произведение, — несъмнено, би трѣбовало да се прочете цѣлия трудъ. Понѣкога, обаче, това става явно даже още преди да си про-

дожественото творчество тамъ е така свободно, разнообразно и размислено, както рѣдко другаде“ (стр. 279). И въ своята книга г. Янакиевъ се е постаралъ да даде непосредственитѣ литературно обществени прояви, които го довеждатъ до това заключение. Читателътъ може да не се съгласи съ всичкитѣ му изводи, но ще се убеди, че авторътъ е очерталъ съ старание и любовъ литературното дѣло на застъпенитѣ писатели; чрезъ тази книга читателътъ ще може да хвърли погледъ къмъ новата руска литература. А това е много важно — по важно отъ подробноститѣ, при общата оценка на книгата.

челъ цѣлата книга.

Трѣбва да си призная, че азъ прочетохъ книгата на Гуляшки на единъ дѣхъ. Никжде не почувствувахъ фалшъ. Никжде не стана нужда да преодолявамъ себе си, да се сърдя на автора за неправиленъ рисункъ на положения и характери.

Разбира се, романътъ на А. Гуляшки е могълъ да не се хареса на едни или други по разни съображения. На едни, може би, не е харесало отжествитето на старопроцентно издържанъ герой, на излишенъ привесъ въ описанието на отрицателнитѣ герои, а на други — черната и гжста боя, смѣлва тонъ при описанието на сжщитѣ. Отъ трети би могълъ да бжде упрекнатъ въ известна доза булевардщина, въ тривиалность на избрания отъ него сюжетъ . . .

Всичко това е възможно, и то отъ разни гледища може да бжде тълкувано по разному. Фактътъ си остава фактъ, обаче, това е произведението на единъ несъмненъ талантъ. А това е най-важното въ случая. Когато се появява единъ новъ талантъ на сцената, по-важни сж общитѣ данни въ проявитѣ на неговото дарование, отколкото изпълнението на единъ или другъ откъслекъ.

Въ случая обаче, ние имаме предъ себе си наистина талантливо и сполучливо произведение.

(Следва на 7 стр.)

— Тъй. Та ето, значи, седя азъ и си мисля: защо у насъ не се създаде едно голѣмо, свѣсно художествено списание? Списание, което да отрази най-хубавитѣ прояви у насъ на изкуството отъ есички сбласти. Ние имаме много добри сили: и писатели, и поети, и художници, и критици, а да създадемъ не можемъ . . . Вѣрно?

Азъ го слушамъ и все още нищо не мога да разбера. Какво общо има всичко това съ моята дюла, която този поетъ иска да изкопаетъ?

Това даже ме заинтересува.

Мълча и слушамъ.

— И защо, пита се? Защо така е нареденъ свѣтъ? Които иматъ умъ — нѣматъ пари, които иматъ пари . . .

— Пардонъ! — прекъснахъ го азъ. — Вие на кого намѣквате? Азъ съ политика не се занимавамъ.

— Моля, моля! . . . Азъ, просто тъй, изобщо . . . Никога не визирамъ. Та, за-що, казвамъ, Господи, си ме поставилъ въ такава незавидна ситуация? Ето азъ виждамъ всички възможности за едно прекрасно списание, но нѣмамъ пукната пара. Други пъкъ иматъ пари, но това не виж-

датъ, или не искатъ да го видятъ. Купуватъ си апартаменти, коли, дачи, харчатъ на лѣво и на дѣсно, а за такова нѣщо, представете си, хичъ не искатъ и да мислятъ. Научи ме казвамъ, Господи, какво да правя. Искане ми се да издавамъ такова едно списание, та до умирачка! Като краста, — и чеша и ме гребе отвжтре. Днесъ тъй, утре тъй . . . Все това си мисля, все за това безпокоя Богъ.

И не щете ли, една нощъ ми се яви самия Господъ.

— Хайде холанъ! — погледнахъ го азъ очудено. — Че какъ ви се яви?

— Много просто, — на сънъ.

— Ахъ, тъй . . .

— Яви ми се и ми казва:

— Колко пари ти трѣбватъ?

— А че, казвамъ, Господи, на първо време и съ 100,000 лева може. За клишетъ ще сж нуждни по левъ и половина на квадратенъ сантиметъръ, за печатъ 2,200, за хартия . . .

— Чакай, чакай, не ме интересуватъ подробноститѣ, — пресѣче ме Богъ. — За това съмъ ти далъ разумъ — самъ разсжди. Ще ти дамъ пари, но . . .

(Следва на 8 стр.)